

METSÄNEUVOSTON KOKOUSMUISTIO 2/2015

Aika: 10.6.2015 klo 9.00–11.00 (kahvia tarjolla klo 8.30)

Paikka: Valtioneuvoston juhlahuoneisto, Etelä-Esplanadi 6

Osallistujat:

Kimmo Tiilikainen, MMM, pj.

Lea Jylhä, MTK r.y.

Tapio Hankala, Metsänhoitajaliitto ry

Maria Isolahti, Oulun 4H-piiri

Esa Härmälä, Metsähallitus

Sakari Lepola, Puu- ja erityisalojen liitto

Håkan Nystrand, METO - Metsäalan

Asiantuntijat ry

Juha Ojala, MMM

Leena Paavilainen, Luonnonvarakeskus

Tauno Partanen, Suomen riistakeskus

Matti Peltola, Koneyrittäjien liitto ry

Liisa Mäkijärvi, Suomen Metsäsäätiö

Anders Portin, Suomen Metsäyhdistys ry

Tarja Pukkio, Avestia

Oy/Puuteollisuusyrittäjät ry

Ari Eini, Suomen metsäkeskus

Tomi Salo, Metsäteollisuus ry

Sixten Sunabacka, TEM

Timo Tanninen, YM

Tapani Tulkki, Suomen Partiolaiset - Finlands

Scouter ry

Kirsti Vallinheimo, VM

Marja Kokkonen, MMM, pääsihteeri

Katja Matveinen, MMM, sihteeri

Asiantuntijat:

Matti Mäkelä, MMM

Lotta Heikkonen, MMM

Niina Riissanen, MMM

Marja Hilska-Aaltonen, MMM

Jussi Peuhkurinen, Arbonaut You Ltd.

1. Kokouksen avaus

Puheenjohtaja avasi kokouksen kello 9. Asialista hyväksyttiin kokouksen työjärjestykseksi.

2. Metsäneuvoston edellisen kokouksen pöytäkirja

Edellisen kokouksen muistio (liite 1) hyväksyttiin.

3. Ministeri Tiilikaisen ajankohtaiskatsaus

Yhdistettiin kohtien 3 ja 4 käsittely. Ministeri Tiilikainen aloitti ajankohtaiskatsauksensa katsauksella hallitusohjelmaan (liite 2). Hallitusohjelman tärkein viesti suomalaisille on velaksi elämisen lopettaminen kuudessa vuodessa. Siihen pääseminen vaatii noin kymmenen miljardin euron sopeutustoimia. Hallitusohjelmassa on sovittu hieman yli neljän miljardin euron julkista taloutta sopeuttavista toimista tulevalle neljälle vuodelle. Työllisyyden ja kasvun varaan on rakennettu 1,5-2 miljardin euron verran. Loput sopeutuksesta on ajateltu saatavan rakenteellisista uudistuksista, joista tärkeimpiä ovat sote-uudistus ja kuntien velvoitteiden ja normien väljentäminen. Ensisijaisena tavoitteena on saada Suomeen yhteiskuntasopimus. Jos tavoitteisiin ei päästä, joudutaan vaalikauden lopulla tekemään lisäsäästöjä ja veronkorotuksia.

Hallitusohjelma on muutakin kuin taloutta. Neljän vuoden tärkeimpiä muutostavoitteita on viisi: työllisyys, osaaminen, hyvinvointi, biotalous ja toimintatavat. Jokaiseen strategiseen tavoitteeseen on määritelty kärkihankkeet. Tarkoitus on panostaa kärkihankkeisiin 1,0 miljardia euroa. Kertaluonteisilla panostuksilla on tarkoitus uudistaa yhteiskuntaa. Hallitus työstää kärkihankkeita tarkemmin kesän aikana. Odotettavissa on myös metsäalaa, sen työllisyyttä ja kasvua edesauttavia panoksia. Teollisuuden kustannuksia ei pitäisi lisätä vaalikauden aikana.

Kärkihankkeiden lisäksi metsäbiotaloutta hyödyttävät noin 600 miljoonan euron panostukset väylien korjausvelan kiinni kuromiseen. Korjausvelkaa on kertynyt 2,4 miljardia euroa; tästä on tarkoitus kuroa umpeen neljännes. Lisäksi tiemäärärahojen painopistettä on tarkoitus siirtää perustienpitoon ja tieverkon välityskyvyn korjauksiin. Korjausvelan syntyminen on tarkoitus pysäyttää.

Biotalouteen liittyvät kärkihankkeet ovat:

- Hiilettömään, puhtaaseen ja uusiutuvaan energiaan kustannustehokkaasti
- Puu liikkeelle ja uusia tuotteita metsästä
- Kiertotalouden läpimurto, vesistöt kuntoon
- Suomalainen ruoantuotanto kannattavaksi, kauppatase kuntoon
- Luontopolitiikkaa luottamuksella ja reiluin keinoin

Puu liikkeelle ja uusia tuotteita metsästä -kärkihankkeeseen on kirjattu 15 miljoonan kuutiometrin tavoite puun käytön lisääntymiselle. Kuiduttavassa teollisuudessa onkin paljon tapahtumassa, mutta mekaanisen teollisuuden pysyminen mukana mietityttää. Uusiin puubiomassasta tehtäviin tuotteisiin halutaan myös myötävaikuttaa. Kokonaisuudessa on mainittu myös Kansallisen metsästrategian toteuttaminen, kuten metsäneuvosto on toivonut edellisessä kokouksessaan. Kärkihankkeiden sisältöä on esitelty tarkemmin liitteessä 2.

Muissa kirjauksissa on mainittu Syken ja Luken yhdistäminen tai toimintojen yhteensovittaminen. Ei vielä tiedetä tarkemmin, mitä se konkreettisesti tarkoittaa. Tarkoituksena on syventää tutkimusyhteistyötä. MMM:n toimialalle tulee 70 miljoonan euron säästöt, josta kohdistuu metsäalalle 12 miljoonaa euroa kemeraan sekä kolme miljoonaa euroa METSOon. METSO-ohjelman rahoituksen tuntuva leikkaus tarkoittaa ohjelman etenemisen hidastumista.

Ministeri kiitti Kemeran uudistamisessa mukana olleita. Uusi Kemera on ollut voimassa kesäkuun alusta lähtien. Vanhan lain mukaisten hakemusten rahoitus pystytään toteuttamaan, ja Suomen metsäkeskus ottaa vastaan jo uuden lain mukaisia hakemuksia. Vielä ei tiedetä, tuleeko kesäkuussa hallitukselta lisätalousarvioesitys. Jos tulee, siihen esitettäneen, että petu-rahastusta siirrettäisiin Kemera-momentille, jolloin uuden lain mukaisen rahoituksen pitäisi olla turvattu tälle vuodelle.

Hallitusohjelman tavoitteet puun käytön lisäämiseksi edellyttävät toimivia puumarkkinoita. Puukauppa käy tällä hetkellä hyvin. Tavoitteet ovat haastavia. Sähköisten kauppapaikkojen ja digitalisaation hyödyntäminen korostuvat tulevaisuudessa myös puukaupassa.

Ministeriä kiitettiin hyvästä katsauksesta. *Keskustelussa todettiin*, että hallitusohjelma sisältää paljon positiivista biotalouteen liittyen. Toisaalta se asettaa haasteita alan toimijoille ja vaatii yhteistyötä. Todettiin, että maa- ja metsätalousministerin ja ympäristöministerin tehtävien yhdistäminen voi tuoda synergiahyötyjä. Tuotiin esille, että näiden sektoreiden ristiriitaisen ja päällekkäisen ohjauksen purkamiseen on syytä kiinnittää huomiota.

Tuotiin esille digitalisaation mahdollisuudet. Metsätiedon paremmalla käytöllä ja yhteistyöllä voitaisiin saada enemmän aikaan. Olemassa olevien lakien tulkintaan pitää kiinnittää huomiota ja osittain voidaan tarvita myös lakien muutoksia.

Todettiin, että puun käyttö lisääntyy pitkästä ajasta. Puun käytön kasvu 15 miljoonalla kuutiometrillä tarkoittaisi esimerkiksi Finnulpin investoinnin toteutumista. Kuiduttavan teollisuuden kasvu ei toteudu ilman puutuoteteollisuuden kasvua. Puutuoteteollisuus ry:n vahvistunut edunvalvonta mahdollistaa tilanteen paranemisen siltä osin. Sahojen kilpailukyvyyn varmistaminen on olennaista. Tuotiin esille, että Metsähallitus myötävaikuttaa omalta osaltaan puun käytön lisäystavoitteen saavuttamiseen; hakkuusuunnitteet ovat nousevia.

Tuotiin esille, että suojelualueilla esiintyvän liito-oravapopulaation suuruudesta Kainuussa ei ole tietoa, joten keskustelu populaation hyvinvoinnista on teoreettista. Esitettiin, että Natura-alueiden inventointiin panostettaisiin voimakkaammin, jotta tiedettäisiin, missä tarvitaan lisää toimenpiteitä. Toisaalta tuotiin esille, että Metsähallituksen luontopalvelut on inventoinut Natura-alueita. Inventoinnin puutteita pitää tuki korjata.

Todettiin, että biotalouden osalta MSO on kantanut päävastuun yhdessä MMM:n ja YM:n kanssa. MSO:n käytössä on ollut reilu miljoona euroa vuosittain; nyt työ on jo käytännössä loppunut. Toivottiin vastaavaa panostusta tällekin hallituskaudelle. Kysyttiin, onko jo sovittu, miten kolmen ministeriön yhteistyötä jatketaan ja miten vastuu on tarkoitettu määrittellä tästä eteenpäin.

Todettiin, että hallitusohjelmassa on kirjaus metsästrategian toteuttamisesta. Tuotiin esille, että metsäpoliittinen selonteko ja sen jälkeen metsästrategia valmisteltiin yhteistyöllä. Kokonaisuuden toteuttaminen on tärkeää ja strategian hankesalkku on toimiva kokonaisuus. METSO-ohjelman rahoituksen leikkausta pidettiin valitettavana. Kun METSON rahoitusta leikataan, pitää pystyä kehittämään talousmetsien luonnonhoitoa osana jokapäiväistä puunkorjuutoimintaa. Kestävyyden osa-alueiden tasapaino on tärkeä varmistaa. Tulee myös selvittää, millaisia uudenlaisia keinoja ja mekanismeja voitaisiin kehittää ekosysteemipalveluiden ja biodiversiteetin turvaamiseksi ja millaisia esteitä niiden käyttöönotolle on.

Tuotiin esille, että maakunnalliset metsäneuvostot ovat aiempaa suuremmissa roolissa, kun alueellisia metsäneuvostoja ei enää ole. Maakunnallisten metsäneuvostojen asettaminen on käynnissä. Toivottiin, että ammattiliitot otetaan niihin mukaan.

Tuotiin esille, että panokset biotalouden kasvulle luodaan metsässä, joten Kemera-rahoitus on tärkeä turvata. Ehdotettiin, että Kemeraan kohdistettavat säästöt voitaisiin toteuttaa purkamalla byrokratiaa. Esimerkiksi juurikäävän torjunnan tuki/ha on rahallisesti pieni, joten voitaisiinko siitä luopua.

Esitettiin huoli leikkauksista innovaatiotoimintaan. Inka loppuu, SHOK:it ajetaan alas, Tekesin ja Luken rahoitusta leikataan ja Syke ja Luke yhdistetään. Tuotiin esille, että cleantechin ja biotalouden

yhdistämiseksi on rakennettu uutta SHOK:ia, joka kattaisi koko innovaatioketjun demonstraatioihin asti. Muutospanostusta toivottiin, jotta työtä saataisiin jatkettua ja uusia tuotteita markkinoille.

Ministeri Tiilikainen vastasi käytettyihin puheenvuoroihin. Viime hallituksessa oli nykyisiä maatalous- ja ympäristöministerin tehtäviä hoitamassa kolme ministeriä. Periaatteena on hoitaa tehtäviä tasapuolisesti. Erytisavustajia on kolme: Lea Usvasuo, Anne Kettunen ja Jukka-Pekka Kataja. Lea Usvasuo hoitaa kaavoitukseen, rakentamiseen, maankäyttöön ja asuntopolitiikkaan liittyviä asioita, Anne Kettunen ympäristön- ja luonnonsuojelua sekä metsäasioita ja Jukka-Pekka Kataja maatalousasioita. Maatalous- ja ympäristöministerin työskä on laaja ja sisältää paljon kansainvälisiä ja EU-kokouksia.

Hallitus pohtii seuraavan parin viikon aikana strategisten hankkeiden toimeenpanoa. Jokaista hanketta tulee ohjaamaan ministeriryhmä. Biotalous osalta mukana ovat ainakin TEM, MMM ja YM. Myöhemmin selviää, missä ministeriössä kunkin strategisen hankkeen vetovastuu on.

Toimintatapojen muutos on hallitusohjelmassa yksi iso tavoite, muun muassa digitalisaation hyödyntäminen, kokeiluhankkeet ja normien purku. Työtä riittää kaikilla hallinnonaloilla. Ministeri Tiilikainen pyysi viestittämään hyviä ehdotuksia omille hallinnonaloille, ministerille tai kansliapäälliköille. MMM:ssä ja YM:ssä kansliapäälliköt ottavat asiassa vastuuta.

Ministeri kiitti hyvistä ajatuksista ja totesi kodat 3 ja 4 käsitellyiksi.

4. Hallitusohjelma

Kohta 4 käsiteltiin kohdan 3 yhteydessä.

5. Tarkennettu toimeenpanosuunnitelma KMS 2025:n strategisista hankkeista, Marja Kokkonen, MMM

Marja Kokkonen esitteli KMS 2025:n strategisten hankkeiden tarkennettua toimeenpanosuunnitelmaa (liitteet 3 ja 3a). Asiakirjaa päivitetään, kun hankkeet täsmentyvät, ja se toimii työkaluna paitsi hankekoordinaattoreille myös metsäneuvostolle.

Asiakirjan selkeyttä kiiteltiin ja tuotiin esille, että kokonaisuus on monipuolinen. Asiakirjan elävyyttä ja päivittämistä pidettiin olennaisena ja sidosryhmien osallistamista tärkeänä. Asiakirja muodostaa myös hyvän kehikon ohjelman seurantaan. Pidettiin hyvänä, että vastuuhenkilöt on merkitty asiakirjaan, joten heihin voidaan tarvittaessa olla yhteydessä. Tuotiin esille, että monilla hankkeilla on ohjausryhmiä, joissa keskeiset sidosryhmät ovat mukana. Siten sidosryhmillä on hankkeisiin myös vaikuttamismahdollisuuksia.

Hanketta D (aktiivinen metsätalous, puun markkinoille tulo ja metsänomistusrakenne) pidettiin tärkeänä. Esitettiin hankekokonaisuuteen lisäystä liittyen perikuntien elinkaaren nopeuttamiseen sekä metsäverotuksen kehittämistarpeisiin. Tuotiin esille, että puun käytön lisääminen 15 miljoonalla kuutiometrillä on haasteellista ja vaatii yhteistoimintaa. Lisäesitystä kannatettiin tietyn varauksin. Tuotiin esille, että yhteiskunnan ja metsänomistajien monipuoliset tavoitteet metsätaloudelle tulee ottaa huomioon, joten tarkastelu ei voi olla vain puuntuotannollinen. Myöskään metsäelinkeinojen kustannusrasitetta ei pidä tätä kautta lisätä. Pitää myös miettiä, onko verotuksen kehittämistarpeiden selvitys osa hanketta D vai hanketta E (tulevaisuuden kannustejärjestelmä). Lisäksi tuotiin esille, että puun käytön lisäämiseksi tehdään muutakin, kuten yrittäjävähennyksen ja metsänomistusmuotojen kehittäminen. Hankkeen G (liikenneinfrastruktuuri) yhteydessä mainittu Pöyryn selvitys biotalousinvestointien raaka-ainehuollon varmistamisesta liittyy myös hankkeeseen D. Metsäteollisuus ja MTK muotoilevat hankkeeseen D tehtävän lisäyksen yhdessä.

Todettiin, että SMY:ssä ollaan tekemässä hankkeeseen K (metsien arvostus) liittyen koulujen tueksi monialaista verkkomateriaalia, jossa metsäasiat otetaan laajasti esille. Tukiryhmässä on mukana biologian, kemian ja yhteiskuntaopin opettajia.

SMY on vastuussa hankkeesta F (tutkimusstrategia), koska tutkimusstrategia laaditaan tiedon käyttäjien näkökulmasta. Monet metsäneuvoston jäsentahot ovat myös SMY:n jäseniä. Tutkijoiden panos strategiaan saadaan Suomen Metsätieteellisen Seuran ja Luken kautta. Pyydettiin olemaan kesän aikana yhteydessä SMY:een, jos tiedon käyttäjillä on asiaan näkemyksiä.

Tuotiin esille, että metsätietoja ja sähköisiä palveluita koskeva hanke A vaikuttaa hyvin metsävaratietokeskeiseltä. Sitä olisi syytä laajentaa tarkastelemaan muutakin hallinnon tietovarastoissa olevaa metsiin liittyvää tietoa, kuten YM:n elinympäristöjä ja lajeja koskevia tietovarantoja. Nämä tiedot ovat tärkeitä käytännön suunnittelussa.

Tuotiin esille, että monissa kohdissa rahoitus on merkitty biotalousmomentille, joskus kysymysmerkillä. Momentti on tänä vuonna ensimmäistä kertaa käytössä, ja syksyllä on tulossa rahoitushaku. Todettiin, että monet hankkeista eivät etene, jos momentin rahoitus ei ole kunnossa. Biotalousmomentista onkin syytä pitää hyvää huolta.

Päätettiin ottaa täydennysesitykset mukaan ja todettiin kohta 5 käsiteltyksi.

6. Metsätieto 2020 -hanke, Jussi Peuhkurinen, Arbonaut You Ltd.

Jussi Peuhkurinen esitteli Metsätieto 2020 -hankkeen tavoitetilan (liitteet 4 ja 4a).

Hanketta pidettiin mielenkiintoisena ja tarpeellisena. Pidettiin hyvänä, että metsätietoon otetaan selkeästi kantaa. Todettiin, että esitys toimii erittäin hyvin tavoitetilana ja strategisten linjausten pohjana. Tuotiin esille, että hanke kytkeytyy sekä biotalouden kasvuun että digitalisaatioon. On mahdollisuus lisätä tuottavuutta ja saada samalla rahalla aikaan enemmän.

Tuotiin esille, että hankkeen nimi on tarkoituksella metsätieto, eikä metsävaratieto. Sisältö on laaja, ja mukana on muun muassa kaavatieto ja eliölajit. Tietoja voidaan saada käyttöön rajapintojen kautta, mitä pidettiin erinomaisena. Tiedon toimittajia on paljon, mutta tiedon saatavuus tehdään käyttäjälle helpoksi, pääsääntöisesti yhdestä jakelupisteestä saatavaksi.

Todettiin, että maastotietojen keruun yhteistyö Luken ja SMK:n kesken olisi sinällään hyvä asia, mutta se ei ole toiminut nyky menetelmällä. Toisaalta tuotiin esille, että Lukessa mietitään uudelleen toimintamalleja. Menossa on VMI:n kehittämishanke. Tiedon keruuta joudutaan vähentämään ja miettimään, millä tavalla ja kenen kanssa tehdään yhteistyötä. Menetelmien muuttuessa keskustelua tiedonkeruun yhteistyöstä on tarpeen jatkaa.

Tuotiin esille, että Metsäkeskuksen toiminnan kehittämiseen liittyy paljon asioita, jotka ovat jo käytössä tai tekeillä, kuten yhden henkilön tekemä mittaustila ja automaattinen kuviointi. Yksi vaihtoehto voisi olla myös koealamittausten tekeminen alihankintana.

Esitettiin lause ”yksi keskeisimmistä asioista ajantasaisen metsävaratiedon kehittämisessä on toimijoiden metsänhoito- ja hakkuutietojen hyödyntäminen” sivulta kaksi lihavoitavaksi. Tämä on uusi, tärkeä asia. Todettiin, että pitää miettiä mitä tehdään julkisella ja mitä yksityisellä rahalla. Linjausta lisäarvotuotteiden kaupallistamisesta yksityisellä rahalla pidettiin selkeänä. Esimerkiksi Bitcomp on kehittänyt uuden matkapuhelinpalvelun. Valtion roolina olisi mahdollisimman ajantasaisen tiedon tuottaminen toimijoille. Todettiin, että käytössä on nyt kuviotiedon sijaan tarkemaa hilatietoa, jonka päälle voidaan rakentaa palveluja.

Pidettiin tärkeänä, että ympäristötieto on mukana. Tuotiin esille, että uhanalaisia lajeja on vaikea ottaa huomioon metsänkäsittelyssä, jos tiedot eivät ole käytössä. Näin ollen YM:n ja MMM:n aineistojen yhteiskäytössä pitäisi päästä eteenpäin. Kysyttiin, missä määrin ja miten ympäristötieto on kytketty hankkeeseen. Vastattiin, että ympäristötietoa on pyritty ottamaan mukaan, mutta liian vähän ja että jatkossa se pitää ottaa konkreettisemmin mukaan.

Kysyttiin, kuinka pitkälle on tarkoitus mennä osallistavan tiedonkeruun osalta ja kuka vastaa tiedon laadusta. Hyvin organisoituna osallistava tiedonkeruu voisi olla keino innostaa uusia osajia alalle. Vastattiin, että nykyään monessa organisaatiossa hyödynnetään osallistavaa tiedonkeruuta. Esimerkkejä ovat maankäytön suunnittelu ja luontotiedon tuottaminen. Osallistavaa tietoa voidaan hyödyntää, kun se soveltuu käyttötarkoitukseen. Mukana tulee olla metatieto, joka kertoo, miten tieto on kerätty ja mikä on sen luotettavuus. Pelisäännöt ovat oma kysymyksensä, esimerkiksi millaista tietoa saa tuottaa, kuka saa tuottaa tietoa ja kuinka avointa tieto on.

Esitys merkittiin tiedoksi ja todettiin, että käyty keskustelu otetaan huomioon jatkovalmistelussa.

7. Tiedoksi

- METSO:n seurantaraportti

Merkittiin METSO-seurantaraportti (liite 5) tiedoksi.

8. Muut asiat

Muita asioita ei ollut.

9. Seuraavat kokoukset

Kokous oli viimeinen tällä metsäneuvoston kokoonpanolla. Lähdössä on kysely uusien jäsenten nimeämiseksi seuraavaksi nelivuotiskaudeksi. Kutsun tulevat saamaan nykyiset metsäneuvoston jäsentähot sekä Suomen luonnonsuojeluliitto. Uusi metsäneuvosto nimitetään elokuun alussa. Ensimmäinen kokous pyritään pitämään syyskuussa.

Ministeri Tiilikainen kiitti metsäneuvostoa asiantuntevasta panoksesta.

10. Kokouksen päättäminen

Puheenjohtaja päätti kokouksen kello 10.55 ja toivotti oikein hyvää kesää ja biotaloutta.